

Dôležité informácie vybrané z materiálu Všeobecnej učiteľskej rady Škótska

Mgr. Paulína Koršňáková, PhD.

Škótska učiteľská rada bola založená v roku 1965 a stala sa prvou organizáciou učiteľov vo Veľkej Británii. **Cieľ rady je poskytovať učiteľom kvalitné služby od obdobia ich prvého zamestnania až po dosiahnutie dôchodku a prispievať tak k zlepšovaniu kvality vyučovania a učenia sa, a to zvyšovaním odbornosti a spolupracou so zamestnávateľmi, zriaďovateľmi, vysokými školami vzdelávajúcimi učiteľov, ministerstvom a rodičmi.** Rada zastupuje, obhajuje a propaguje prácu učiteľov na verejnosti.

Škótska učiteľská rada **vydáva vlastný časopis**, ktorý vychádza 4 krát ročne a zaoberá sa aktuálnymi témami: od otázok IKT až po problematiku zdravých jedál v školských jedálňach.

Škótska učiteľská rada je zriadená zákonom a **registrácia učiteľov v nej je povinná**. Rozpočet rady je tvorený členskými príspevkami registrovaných učiteľov. Vďaka tomu je nezávislý na štátnom rozpočte aj od vlády. Registrovaní učitelia platia 35 libier ročne (registrovaných je 83 000 učiteľov, z toho 1200 zahraničných (2 Slováci), reálne učí 57 000 z nich). Štát prispieva na vzdelávanie učiteľov: najmä uvádzajúce aj priebežné vzdelávanie.

Funkcie rady sú nasledovné:

- **udržiavanie registra** všetkých učiteľov v Škótsku (už oň prejavili záujem Švédi)
- **akreditácia kurzov** uvádzajúceho vzdelávania učiteľov v Škótsku
- **podpora všetkých začínajúcich učiteľov** prostredníctvom *Štandardu pre úplnú registráciu*
- akreditácia a schvaľovanie kurzov a programov pre kvalifikovaných (tzv. pokročilých – t.j. aprobovaných aj atestovaných) učiteľov a udeľovanie *Štandardu kvalifikovaného učiteľa* (je to inovatívny, tvorivý učiteľ so záujmom o výskum a zlepšovanie pracovných postupov)
- **odborný samostatný rast** (jednotlivcov) prostredníctvom postupov k spôsobilostiam (štandardy aj pre výkon funkcie riaditeľa)
- **podpora celoživotného vzdelávania a IKT kompetencií**
- poradenstvo ministerstvu školstva v oblasti zamestnávania a potreby prípravy učiteľov
- chráni práva dieťaťa a rieši disciplinárne problémy učiteľov

Zloženie rady:

- **50 členov na 4 ročné obdobie**, z toho 26 zvolených, 18 vybraných, 6 nominovaných ministerstvom školstva + 2 prizvaní zástupcovia škótskeho ministerstva školstva a 1 pozorovateľ zo štátnej školskej inšpekcie

- z 26 volených členov sú: 4 riaditeľov MŠ alebo ZŠ, 7 učiteľov MŠ alebo ZŠ, 3 riaditelia SŠ, 8 učiteľov SŠ, 1 zástupca učiteľov pôsobiacich v neškolských zariadeniach, 2 učители pôsobiaci v ďalšom vzdelávaní, 1 zástupca inej relevantnej inštitúcie
- 18 vybraných členov zastupuje asociácie a inštitúcie pôsobiace vo vzdelávaní (od VŠ, cez samosprávy, náboženské obce a zriaďovateľov súkromných škôl, asociácie riaditeľov, učiteľov a pod.)
- 6 ministerstvom nominovaných zástupcov reprezentuje rodičov, záujmy verejnosti a detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami, ale aj priemyselné komory a zväzy

Manažment a štruktúra:

- 5 riadiacich zamestnancov: (generálny) riaditeľ, riaditeľ pre vzdelávaciu politiku, riaditeľ pre financie a administratívu, riaditeľ odborných služieb (vzdelávania) a riaditeľ pre právne záležitosti
- výbory a 4x ročne zasadnutia rady
- v rámci štruktúry je vyčlenený VÝSKUM (okrem pravidelného zberu údajov rada hradí výskum, ktorý uskutočňujú učители z praxe v rámci svojej triedy, tzv. Program pre učiteľov - výskumníkov) a WWW-služby

Štandard pre registráciu (požiadavky na odborný rast učiteľa)

vychádza z požiadaviek na kvalifikáciu učiteľa (tzv. kritériá prípravy učiteľa, ktoré sú usporiadané v 3 skupinách: odborné vedomosti a pochopenie, zručnosti a spôsobilosti, hodnoty a osobnosť) a poskytuje opis ďalších kvalít, ktoré by sa mali rozvinúť v priebehu prvého roku pôsobenia. Tento štandard **je zároveň rámcom na hodnotenie začínajúceho učiteľa** a rozhodnutie o jeho plnej registrácii (1) **aj súčasťou rámca pre priebežný odborný rast všetkých učiteľov** (2).

Od ŠTUDENTa k UČITEĽovi

1. organizácia a riadenie triedy
povinnosti a výzvy:

zabezpečiť, aby všetci žiaci napredovali vo svojom vzdelávaní, podporovať dobré správanie, hodnotiť a rozvíjať vlastné spôsoby vedenia žiakov, udržiavať podnetné a bezpečné prostredie pre učenie sa

2. zamestnanec

zvládnutie povinností člena učiteľského zboru, spolupráca so zriaďovateľom, výchova žiakov, komunikácia s rodičmi atď.

Odborný rast začínajúceho učiteľa (oblasti)

1. seba – hodnotenie
2. tímová práca (komunikácia, diskusia, spolupráca na úrovni učiteľského zboru, školy, širšej komunity)

Hodnotenie práce začínajúceho učiteľa (oblasti)

1. rešpekt žiakov
2. ocenenie kolegami
3. atmosféra triedy
4. prínos škole
5. dôvera rodičov
6. výsledky žiakov (zlepšenie)

(Existuje príručka pre školy, ktorá sa takýmto holistickým spôsobom hodnotenia začínajúceho učiteľa zaoberá.)

Štandard pre registráciu má tieto hlavné časti (každá zo spomínaných častí obsahuje zhrnutie spôsobilosti a konkrétne príklady jej preukázania):

1. Odborné vedomosti a pochopenie

- 1.1 „**Kurikula**“ (obsahu a formy vzdelávania)
- 1.2 Rozvoja osobností a základných gramotností žiakov (vrátane IKT), sociálna a zdravotná výchova (*rozpracované osobitne pre jednotlivé stupne školy*)
- 1.3 Vzdelávacieho systému a vzdelávacej politiky – vo vzťahu ku „kurikulu“ (t.j. otázky postupnosti – kontinuity, prepojenosti a pod.)
- 1.4 Vyučovania medzi predmetových vzťahov
Vzdelávacieho systému a pracovnej zodpovednosti
- 1.5 Vzdelávacieho systému a vzdelávacej politiky – vo vzťahu k právnym predpisom vzťahujúcim sa na vzdelávanie a ich aplikácii (antidiskriminačný zákon, práva dieťaťa a pod.)
- 1.6 Povinností a náplne práce zamestnanca v oblasti školstva – školy (napr. tvorba plánu rozvoja školy, zabezpečovanie kvality, školská administratíva, archivácia výsledkov hodnotenia žiakov, spätná väzba a kontakt s rodičmi)
Princípov a perspektív
- 1.7 Základných pedagogických princípov (napr. vývinových etáp dieťaťa, pedagogických teórií)
- 1.8 Pedagogického výskumu a využitia jeho výsledkov

2. Zručnosti a spôsobilosti

Vyučovanie a učenie

- 2.1 s ohľadom na potreby a všeobecný rozvoj žiakov,
- 2.2 rozvoj komunikačných zručností,
- 2.3 interaktívne, s využitím domácich úloh a rôznych zdrojov, vrátane IKT,
- 2.4 žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (a s rôznym zázemím)
- 2.5 sprevádzané dobrou spoluprácou s kolegami a ostatnými (dospelými) partnermi
Organizácia a riadenie triedy
- 2.6 v podnetnom, atraktívnom a bezpečnom prostredí (vrátane riadenia práce asistenta, prípadne iných osôb pracujúcich v triede počas vyučovania a prípadného využitia mimoškolských priestorov na vyučovanie)

2.7 znemožnenie šikanovania, pozitívne ovplyvňovanie správania žiakov (citlivo, spravodlivo, konzistentne) s vhodným využitím odmiern a trestov (napr. oslávenie úspechu)

Testovanie a hodnotenie žiakov

2.8 praktické zvládnutie formatívneho aj sumatívneho hodnotenia (monitorovanie pokroku žiakov, výber a využitie širokého spektra testovacích nástrojov, pozorovanie, analýza výsledkov), tvorba jasných správ o pokroku žiakov pre ich rodičov

2.9 úprava metód a foriem vyučovania na základe výsledkov hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov

Odborný dialóg a spätná väzba

2.10 aktualizácia používaných stratégií na základe vlastnej skúsenosti, odbornej literatúry a vlastného vzdelávania

2.11 vedenie odborného dialógu (schopnosť argumentácie)

2.12 účasť na rozvoji vzdelávania (vrátane tvorby učebných materiálov a plánov)

3. Odbornosť a osobnosť učiteľa

3.1 zmysel pre sociálnu spravodlivosť a inklúziu

3.2 aktívny záujem o vlastný osobný rozvoj

3.3 rešpekt a participácia v rámci komunity (školy)